

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Mfv.III.10.537/2013/5.szám

A Kúria a személyesen eljáró felperesnek a jogtanácsos által képviselt Megyei Kormányhivatal Nyugdíjbiztosítási Igazgatósága alperes ellen társadalombiztosítási határozat bírósági felülvizsgálata iránt a Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságon 2.M.153/2013. szám alatt indított és a Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2013. július 12-én kelt 2.M.153/2013/3. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen az alperes részéről előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M.153/2013/3. számú ítéletének a felülvizsgálati kérelemmel nem támadott rendelkezését nem érinti, egyebekben az ítéletet hatályon kívül helyezi és a felperes keresetét elutasítja.

Az elsőfokú és a felülvizsgálati eljárás illetékét a magyar állam viseli.

I n d o k o l á s

A másodfokú társadalombiztosítási szerv az alperes 2012. december 3-án kelt, a felperes szolgálati idő elismerése iránti kérelmét elbíráló határozatát helybenhagyta. A felperes fellebbezésében megjelölt, 1974. szeptember 1. és 1977. június 30. közötti időszakot, amely alatt a felperes fizetés nélküli szabadságon volt,

egyidejűleg felsőfokú tanulmányokat folytatott és ösztöndíjban részesült - társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (Tny.) 18. § (2b)-(2c) bekezdései és a Tny. végrehajtásáról szóló 168/1997.(X.6.) Korm. rendelet (Kr.) 12. §-a alapján - a nők kedvezményes öregségi teljes nyugdíjához jogosító időként nem ismerte el.

A munkaügyi bíróság a másodfokú társadalombiztosítási határozatot az elsőfokú határozatra is kiterjedően hatályon kívül helyezte és az alperest új eljárásra, az 1974. szeptember 1. és 1977. június 30. közötti időszaknak, valamint 1973. július 23. napjának a nők kedvezményes öregségi nyugdíjra jogosító időkénti elismerésére kötelezte.

A bíróság - a Tny. 18. § (2a)-(2c) bekezdései alkalmazásával - arra a következtetésre jutott, hogy a felperes 1974. szeptember 1. és 1977. június 30. közötti, a felsőfokú tanulmányok idején is fennállt munkaviszonya kereső tevékenységgel járó biztosítási jogviszonynak minősült. Az ítéleti érvelés szerint a felperes munkaviszonya a perbeli időszakban fennállt, 1975. február 1-től 1977. június 30-ig a munkáltatótól ösztöndíjban részesült, a Tny. 18. §-a pedig csak a (2c) bekezdésben tartalmaz korlátozást, a (2a) és (2b) bekezdések vonatkozásában a jogszabály kiterjesztően és megszorítóan sem értelmezhető. Ebből következik, hogy a munkaviszony alatt folytatott tanulmányok ideje nem minősül tanulmányi időnek. A tanulmányi szerződésnek nincs olyan „joghatása”, hogy az alatt a munkaviszonyt a munkáltató nem tarthatja fenn, a felperes munkaviszonya szünetelésére pedig az alperes az okiratokkal (munkakönyv, munkaszerződés, stb.) ellentétesen hivatkozott. Az a körülmény, hogy a felperes a nappali tagozatos tanulmányok idején mentesült a munkavégzési kötelezettség alól, nem zárja ki a kereső tevékenységgel járó biztosítási jogviszony fennállásának megállapítását. Az alperes megszorító értelmezésére a jogszabály nem ad felhatalmazást, megszorító feltételt kizárólag a Tny. 18. § (2c) és (2d) bekezdése tartalmaz, ez azonban nem terjed ki a munkaviszonyon belüli felsőfokú tanulmányok idejére.

A bíróság kiemelte, hogy a jogosultsági idő megítélése szempontjából különbséget kell tenni a között, hogy a felperes a felsőfokú tanulmányok nappali tagozatos képzésben való folytatása idején munkabérben nem részesült, és a között, hogy a kereső tevékenységgel járó biztosítási vagy azzal egy tekintet alá eső jogviszony jogosító időnek minősül. Mindezek alapján az alperes a megismételt eljárásban a munkaviszony teljes idejét kereső tevékenységgel járó biztosítási jogviszonyként köteles jogosító időként figyelembe venni, továbbá - a jogerős ítéletben kifejtett indokok alapján - 1973. június 23. napját is.

A jogerős ítélet ellen az alperes élt felülvizsgálati kérelemmel a Tny. 18. § (2a)-(2c) bekezdései és a Kr. 12. § (1) bekezdése megsértésére hivatkozva. Álláspontja szerint a bíróság jogszabálysértő jogértelmezés eredményeként állapította meg, hogy a Tny. és a Kr. rendelkezésére vonatkozóan a szűk értelmezés csak a jogosultsági idő szükséges hosszát érinti. A jogintézmény megalkotásával a jogalkotó célja az volt, hogy a nők tényleges kereső tevékenységükre és a gyermekek nevelésére tekintettel az öregségi nyugdíj szempontjából kedvezményben részesüljenek, ennek megfelelően a jogosultság feltételeinek törvényi szintű szabályozásában elsősorban a kereső tevékenység szerepel, amely - a foglalkoztatásról szóló 1991. évi IV. törvény 58. § (5) bekezdés e) pontja alapján - olyan munkavégzéseket jelent, amiért díjazás jár. A Kr., mint alacsonyabb szintű jogforrás, valóban tartalmazza a munkaviszonyt, mint olyan jogviszonyt, amelynek keretében tipikusan kereső tevékenység valósul meg. A felperes esetében azonban a munkaviszony szünetelt, mivel nappali tagozatos főiskolai hallgatói jogviszonya alatt a munkaviszony lényegi tartalmi elemei (aláfölérendeltség, munkavégzési kötelezettség, stb.) hiányoztak.

Az alperes hivatkozott arra is, hogy a foglalkoztatói igazolás is alátámasztotta, hogy a felperes a vitatott időszakban fizetés nélküli szabadságot vett igénybe, a társadalmi ösztöndíj-szerződés megkötése, az ösztöndíj folyósítása a kért jogosultság megítélését nem érinti. A felperes a perbeli időszakban kereső tevékenységet eredményező munkát nem végzett, munkaviszonyához kereső tevékenység nem kapcsolódott, így - függetlenül a munkaviszonya fennállásától és az alacsonyabb rendű jogforrásnak minősülő Kr. rendelkezésétől - ezen idő jogosultsági időnek nem minősülhet.

Az alperes hivatkozott arra is, hogy a vitatott idő szolgálati időkénti elismerése sem a munkaviszony alapján történt, hiszen a felperes munkabért nem kapott, így járulékot sem fizetett. A szolgálati időbe való beszámítás a Tny. 41. § (1) bekezdése alapján, a nappali tagozatos felsőfokú tanulmányok végzése címén történt meg, amire - a Kr. 29. § (3) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése szerint, a fizetés nélküli szabadság idejére, járulékfizetés bizonyítottségának hiányában - munkaviszony címén nem lett volna lehetőség. Az alperes végül utalt arra, hogy a jogosultsági idő egy nappal kevesebb időtartamban való elfogadása miatt a másodfokú szerv a határozatot módosítani fogja.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte. Előadta, hogy a munkáltató a tanulmányi szerződés megkötésekor biztosította arról, hogy a perbeli időszak munkaviszonynak minősül, az ösztöndíjas tanulmányi idő a munkakönyvbe is bejegyzésre került. A Tny. a biztosítással járó jogviszony 1998. január 1. napját megelőző időszakát az 1997. december 31-én hatályos jogszabályok alapján rendeli figyelembe

venni, az ennek alapján megszerzett jogosultság megszüntetését, korlátozását tiltja. Az 1997. december 31-én hatályos, a társadalombiztosításról szóló 1975. évi II. törvény (T.) 10. § (1)-(2) bekezdése alapján a munkaviszonyban álló dolgozók biztosítottak minősültek, a munkaviszonyban töltött idő szolgálati időnek minősült, a munkaviszony alatti tanulmányi idő figyelmen kívül hagyását a T. nem szabályozta. A munkakönyvet a szolgálati idő számításánál hiteles okiratként kell elfogadni, a munkakönyv a munkaviszony fennállását igazolja. A szolgálati idő számításának alapja a vitatott időszakban a munkaviszony, nem pedig a felsőfokú tanulmányok ideje, ez utóbbi idők szolgálati időkénti elismerését azok számára, akik nem álltak munkaviszonyban, csak az 1998. január 1-től hatályos szabályok tették lehetővé.

A felperes - jogértelmezése alátámasztására - idézte a Tny. 3. § (1) bekezdését, 37. § (1) és (4) bekezdését, a T. 10. § (1)-(2) bekezdését, 54. § a) pontját, a Tny. 18. § (2a)-(2b) bekezdéseit, a Kr. 12. § (1) bekezdés a) pontját és b) pont 1. alpontját, végül a Tbj. 5. § (1) bekezdését, amelyek alapján a perbeli, munkaviszonyban töltött idő szolgálati és egyben jogosultsági időnek is minősül.

Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelemre tett észrevételében felülvizsgálati kérelmét akként pontosította, hogy a felperes munkaviszonya a felsőfokú tanulmányai idején nem szünetelt, a felperes ezen időszakban a munkavégzési kötelezettség alól mentesítve volt. Kihangsúlyozta, hogy a Kr. 12. § (1) bekezdésében taxatív felsorolt jogviszonyok fennállása nem jelent feltétlen jogosultságot a kedvezmény megállapítására, ahhoz szükséges a Tny. 18. § (2b) bekezdésben foglalt törvényi feltétel, azaz a tényleges kereső tevékenység fennállása is. A felperes által hivatkozott jogszabályi rendelkezések kapcsán utalt arra, hogy a per tárgya a jogosultsági idővel, a szolgálati időhöz képest szűkebb, speciális kategóriával kapcsolatos, amelyről a Tny. 18. § (2b) és a Kr. 12. § (1) bekezdése értelmezésével kell dönten. Végül az alperes hivatkozott arra is, hogy a perbeli időszak megszakítását jelentő azon napokra, amelyek alatt a felperes tényleges munkavégzést teljesített, vagyis a kereső tevékenység folytatása igazolást nyert, a felperes részére szolgálati időn túl jogosultsági idő is elfogadásra került.

A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem - az alábbiak szerint - megalapozott.

A Tny. 18. § (2a) bekezdés a) pontja - egyebek mellett - azt a nőt jogosítja életkorától függetlenül öregségi teljes nyugdíjra, aki legalább negyven év jogosultsági idővel rendelkezik. A Tny. 18. §

(2b) bekezdése a (2a) bekezdés tekintetében jogosultsági időnek minősíti a kereső tevékenységgel járó biztosítási vagy azzal egy tekintet alá eső jogviszonnyal, valamint a terhességi-gyermekeggyi segélyben, gyermekgondozási díjban, gyermekgondozási segélyben, gyermeknevelési támogatásban és a súlyosan fogyatékos vér szerinti vagy örökbe fogadott gyermekére tekintettel megállapított ápolási díjban eltöltött idővel szerzett szolgálati időt. A 18. § (2c) bekezdés szerint a (2a) bekezdés alapján az öregségi teljes nyugdíj nem állapítható meg, ha a kereső tevékenységgel járó biztosítási vagy azzal egy tekintet alá eső jogviszonnyal szerzett szolgálati idő nem éri el a harminckét évet, olyan nő esetén pedig, akinek a súlyosan fogyatékos vér szerinti vagy örökbe fogadott gyermekére tekintettel ápolási díjat állapítottak meg, a harminc évet.

A Kr. 12. § (1) bekezdés a) pontja a Tny. 18. § (2b)-(2c) bekezdése szerinti, kereső tevékenységgel járó biztosítási vagy azzal egy tekintet alá eső jogviszonnyal szerzett jogosultsági időnek minősíti az 1997. december 31-ét követően a Tbj. 5. § (1) bekezdés a), b) és e)-i) pontjában, valamint (2)-(3) bekezdésében meghatározott jogviszonyban - ideértve az alkalmi munkavállalói könyvvel történő foglalkoztatást, az egyszerűsített foglalkoztatást és a Tbj. 1998. január 1-je és 1999. december 31-e között hatályos 7. § (2) bekezdése szerinti biztosítási időt is - szerzett szolgálati időt, míg a b) pont 1. alpont 1998. január 1-jét megelőzően az a) pont szerinti jogviszonyban szerzett szolgálati időt ismeri el jogosító időnek.

A munkaügyi bíróság a fenti rendelkezések helytelen értelmezésével jutott arra a következtetésre, hogy a munkaviszony időtartama pusztán annak fennállása miatt, függetlenül attól, hogy annak időtartama alatt a felperes folytatott-e ténylegesen kereső tevékenységet, a Tny. 18. § (2a) és (2b) bekezdése szerinti jogosultsági időbe beszámít. A Tny. 18. § (2b) bekezdése jogosultsági időként a kereső tevékenységgel járó biztosítási vagy azzal egy tekintet alá eső jogviszonyokat rendeli elismerni, az e rendelkezés végrehajtására megalkotott Kr. 12. § (1) bekezdés b) pont 1. alpontja pedig az a) pont szerinti jogviszonyban szerzett szolgálati időt ismeri el jogosultsági időnek.

A perben nem volt vitás, hogy a felperes a megjelölt időszakban munkát nem végzett, munkavégzés hiányában munkabérben, munkavégzés ellenértékeként járó díjazásban nem részesült, ezért ez az időszak kereső tevékenységgel járó biztosítási időnek nem minősült. A felperes szolgálati idejébe a peresített időszakot azért kellett beszámítani, mert felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán tanulmányokat folytatott [Tny. 37. § (4) bek., 41. § (1) bek., 89/1990.(V.1.) MT rendelet 132. § (1) bek.], az így megszerzett szolgálati időt azonban, tekintet nélkül a munkaviszony egyidejű fennállására, illetve ösztöndíj folyósítására, a Kr. 12. §-a nem

ismeri el jogosító időnek.

Ezt az értelmezést támasztja alá a jogintézményt bevezető, az egyes nyugdíjbiztosítási tárgyú és más kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2010. évi CLXX. törvény javaslatának az 1. §-hoz fűzött indokolása is, amely rögzíti, hogy a kedvezményes konstrukció alapja a nők munkaviszonyban és azzal egy tekintet alá eső jogviszonyokban, valamint az egyéni vagy társas vállalkozóként, illetve más kereső tevékenységgel eltöltött hosszú életpályája, és a nők kettős, családi és munkahelyi szerepvállalásának elismerése érdekében a gyermekneveléssel összefüggő időszakok beszámítása. A törvényjavaslat indoklása szerint annak érdekében, hogy a munkában töltött idő meghatározó jellege ne csökkenjen, a kedvezmény igénybevételének további feltétele a minimum 32 év kereső tevékenységgel szerzett jogosultsági idő; a szabályozás más szolgálati időt (pl. tanulmányi idő, a munkánélküli ellátás, megállapodás alapján nyugdíjjárulék fizetés ideje) a kedvezményre való jogosultság szempontjából nem veszi figyelembe.

A Kúria hasonló tényállású ügyben - a Tny. 18. § (2a)-(2b) bekezdései, a Kr. 12. § és más jogszabályok alkalmazásával - az Mfv.III.10.709/2012/4. számú ítéletében azonosan foglalt állást, megállapítva, hogy a munkaviszony azon időtartama, amely alatt a felperes felsőfokú tanulmányokat folytatott, és amely idő alatt keresetpótló juttatásban részesült, függetlenül attól, hogy ez idő alatt fennállt a munkaviszonya, kereső tevékenység folytatása hiányában nem minősül a nők kedvezményes öregségi teljes nyugdíja szempontjából jogosító időnek.

Mindezek alapján a Kúria a jogerős ítéletet - a Pp. 275. § (4) bekezdése alkalmazásával - hatályon kívül helyezte és a felperes keresetét elutasította.

Az alperes az elsőfokú és a felülvizsgálati eljárásban felmerült költsége megtérítését nem kérte, ezért a Kúria e tárgyban - a Pp. 78. § (2) bekezdése alkalmazásával - mellőzte a határozathozatalt.

A Kúria az elsőfokú és a felülvizsgálati eljárás illetékéről a Tny. 81. §-a alapján határozott.

Budapest, 2014. július 7.

Dr. Zanathy János s.k. a tanács elnöke, Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Farkas Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

kúriai tisztviselő